

4. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 6 hl. — Földrajzi kérdés: Bagdad, 145,000 lakossal. — Természettudományi kérdés: Lantfarkú madár (Menura superba), rovarokkal, férgekkel és csigákkal táplálkozik. — Képrejtvény: Szép csillag a honszeretet.

Helyesen fejtették meg: Petravich Andor, Kund Béla, Pois István, Vallas Lajos, Hoffmann Béla, Földváry Géza, Nord Frigyes, Szemző István, Tuschák Imre, Kósa Miklós, Bresztovszky Ede, Ernst Ernő, Schubert Ágoston, Rác Károly, Földföldy Sándor, Bernáth János, Szerényi Nándor, Tóth Mihály, Holländer Sándor, Füleczky József, H. Nagy Jenő, Lustig testvérek, Varrók László, Káhlész Miklós, Nyiraty György, Szabó Béla, Hubert Tibor, Weil Károly, Bezerédj Tóni, Hornyák István, Györgyei Adolf, Labancz Ernő, Makk István, korompai Brunswik György, Hoffmann Barna, Salamon Samu, Julius Lipót, Kovács Gyula, Melezer Béla, Deutsch Sándor, Aczél Benő és Béla, Ligeti Géza, Kiss Aladár, szikszói Molnár Elek, Kocsis György, Péterfi Jenő, Fenyves Dezső, Eisler Dezső, Mexner Ernő, Rozgonyi Ottó, Szabó Gyula.

A kitűzött könyvjutalmat (Tompa Mihály összes költeményei, 1 kötet.) Lustig testvérek budapesti előfizetőink nyerték meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

„Az öreg szántóvető és a torkos galamb.” Nagyon igénytelen apróság. Látszik, hogy szeret gondolkodni, de a nyomdafestékek kétes dicsőségére ne vágyakozzék olyan korban. — M. E. Forduljon kérésével természetrajzi tanárához, ő, mint szakember útba fogja igazítani. — Studiosus. 1. Legközelebb hozunk majd olyan cikket is, amit ön szeretne olvasni. 2. Egyetemi hallgató. 3. Pozsonyban, Stampfel Károly kiadásában. — Önképzőköri tag. 1. A működőknek olyatán való osztályozását mi sem tartjuk helyesnek. Elegendő, ha a bírálók felsorolják a szaváló érveit és fogatkozásait, ezekből bizonyára jobban okül, mint az érdemfokozatból. 2. A szép, prózai előadást, felolvasást szintén kívánatosnak tartjuk. Főleg ez utóbbira kellene különös súlyt helyezni, mert szépen olvasni nagyon kevesen tanulnak meg a középiskolában. — Cz. G. (Pozsony). Az idén még nem, de fogunk ebben az évfolyamban is hasonló dolgot közölni. — N. N. Kedves sorai arról tettek tanúságot, hogy meleg szeretettel csüng a mi lapunkon. Reméljük, hogy egymásban nem fogunk csalódní. — Ballada. Tegye le a lantot, pihenjen; nem várunk öntől többé balladát. A versírás nem mesterség, hanem istenadta művészet. Ahhoz, hogy valakiből költő legyen, nem elég a verstan törvényeinek ismerete. — Kegyelemkenyér. Nemrégiben jelent meg könyvalakban is, kapható lapunk kiadóhivatalában az ország minden könyvkereskedésében. — Gyűjtő. Szép, de buzgalma ne lankadjon, mint a gyűjtőké szokott. — D. H. Mi nem politizálunk, hanem tanítunk és tanulunk. Erre a kettőre nagyobb szükségünk van, min a politizálásra. — Vezércikk. Nem üti meg a mi mértékünket. — D. I. Már intézkedtünk. — Doktor. Ha egyetemi tanulmányait befejezte s a tudományok önálló művelését tűzi ki céljául: vizsgálatot tesz bizonyos tudományterületekről, megkapja a dr. címet. Egyébként a lényegre s nem a címre kell törekedni. — Nagykorúság. Ettől kissé messze van még ön. Huszonnégy éves korában a törvény értelmében nagykorúvá lesz. Addig még várhat. — N. Gy. (Kismarton). Lehet tudósító. — P. I. (Pancsova). 1. Rejtvényei közül válogatunk. 2. A mesét elolvassuk. — M. E. (Fóth). Elfogadjuk. — S. S. (Tövis). Ára 9 korona 60 fillér. — Julius Lipót, pancsovai előfizetőnk szívesen cserél képes levelezőlapot.

Magyar bélyegraktár

Budapesten, VI., Bajnok-utca 3.

Vesz, cserél és elad mindenféle (magyar és külföldi) levélbélyeget.

Minden gyűjteménynek disse a gyönyörű NYASSA-SOROZAT, 1901-ből!

13 darab remek szép bélyeg, 2 $\frac{1}{2}$ Reistől 300 Reisig, mind-egyik egy-egy kis kép; 2 $\frac{1}{2}$ —50 Reisig a közepén zsrif, 75—300 Reisig a közepén teve, gyönyörű színekben!

A 13 darab bélyeg ára portóval kor. 3.50.

Djibouti, a francia Somali-part Afrikában 1 és 2 cts, pártaliget, a bélyegpár ára csak 20 fillér és a portó. Szudán, az afrikai tevépostá, gyönyörű nagy bélyegek, igen szép színek és ritkák! 1, 2, 3 Mill. a sorozat ára 1 kor. és a portó.

Szudán szolgálati bélyeg, 1903!

A legritkábbak egyike: 5 mill. O. S. G. S. felnyomattal, az ára csak 70 fillér és a portó.

Barbadoes, 1892., mint a mellékelt képen 1 farthing — 2 $\frac{1}{2}$ pence (4 darab) csak 50 fillér és a portó.

Uj-Fundland, 1901 a királyi család arcképével 1c—3c (3 drb.) csak 50 fillér és a portó.

Cuba, teljes sorozat, 1900, Kolumbus, Pálmaliget, Gőzhajó, ültetvény, stb., 1—10 cent, összesen 5 darab ára csak 1 kor. és a portó.

Bolivia 1894, teljes sorozat, 1—100 cent, összesen hét darab az árak csak 1 kor. és a portó.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó kellek és díszvasalások képes gyűjteményét.

Mivel a fentemlített cikkek és kellek az ideig jórészt Bécsből szereztek be, indíttatva éreztük magunkat egy minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítására, miáltal lehetővé tesszük minden oly cikk előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett.

Tisztelettel 10026

Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.

Árjegyzéket tessék a „T. L.”-ra hivatkozva kérni.

1000 valódi külföldi levélbélyeg albummal 95 fillér!

«Columbus» levélbélyeg csomag, tartalma 60 különböző ritkább fajta levélbélyeg, (mint Dahomey, Tunis, Montenegro, 3-féle Peru, Ausztrália, Buffalo, Bolivia, Columbia, Perzsia, Mexico, Jáva, stb.) csak 1 korona! Postadíj külön. 10143

SZÉKI JENŐ,

Epest, VI., Podmaniczky-u. 21.

«Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

KENYÉR ÉS BECSÜLET

REGÉNY

A felserdült ifjúság számára.

IRTA

GAAL MÓZES

Ára füzve 3 korona, vászonkötésben 5 korona.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

BERZEVICZY ALBERT dr.

A magyar közoktatás ügyének élén kilenc éven át Wlassics Gyula dr. állott. Az ő örökébe lépett most Berzeviczy Albert. Ebből az alkalmából mutatjuk be olvasóinknak az új miniszter arcképét.

A magyar közoktatásnak egyik első emberévé Berzeviczy Albert nem most lett, az ő már régóta.

Kevés államférfiúnak jutott olyan fényes pályafutás osztályrészeül, mint az új közoktatási miniszternek.

Fiatalon került jog-tanári katedrára az eperjesi jogakadémián.

Résztvett a társadalmi mozgalmakban, megalapította az eperjesi «Széchenyi kört» s már akkor jelét adta minden szellemi törekvés iránt való fogékonyságának.

Megválasztották országgyűlési képviselőnek, s kiváló tehetsége gyorsan utat tört neki, jeles szónok, alapos képzettségű jogász lévén, fényes pálya nyílt meg előtte. Csaknem rohamos volt az emelkedése.

Még aránylag fiatal ember volt, mikor államtitkár lett a közoktatási miniszteriumban s azóta szívvel-lélekkel munkása a magyar művelődésnek.

Ott volt eddig is minden mozgalom élén, amely az ifjúság testi és szellemi fejlődésének az érdekében szállott síkra; buzgólkodott a könyvtárak felállítására ügyében, lelkesedett a szépművészetekért is; gyönyörű könyvet írt «Italia» címen az olasz művészetről s ennek a révén beválasztották a Kisfaludy-Társaságba, melynek nemsokára alelnöki székét foglalta el.

Íme, ilyen sokoldalú, érdemes munkásságnak a sikerét látjuk mi abban, hogy Berzeviczy Albert a közoktatás miniszterévé lett. Nagy tudása, igazságszeretete, a magyar művelődésért való lángoló lelkesedése mind hozzájárulnak ahhoz, hogy nagy feladatát dicsőséggel oldja meg. Európai műveltség, széles látókör, finom

BERZEVICZY ALBERT,
VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTER.

érdek minden iránt, ami hazánkban a nép és ifjúság nevelésére kiváló fontosságú: ezek az erények, amelyek az új minisztert alkalmassá teszik arra, hogy a magyar oktatásügy épületét, melyen Wlassics évekig buzgón fáradozott, tovább építse, csinosítsa. Erővel teljes nemzedék nevelése volt a cél, mely eddigi törekvéseiben lelkesítette, adja az Isten, hogy ezt a nagy és nemes célt megvalósítsa!

A MI ÖREG PAJTÁNK.

Venyigés tetejű, bogárhátú jószág,
Te vagy, vén készség, az örök állandóság!
Cibálhatja felszél üstököd keményen,
Bodor füstöt kojtolsz kormos kis kéményen.
Meggzáradsz, ha ázol,
Viharral komázol.

Emeletes házak nőttön-nőnek már ma,
Rengeti falokat pokolbeli lárma.
Te, mint tisztos bölcs vén, állsz hajadon fővel,
S beszélsz csöndes szóban az örök idővel.

Aki mindent látott:
Ő legjobb barátod.

Mint egy fehér inges, pitykés paraszt ember,
Bámúlsz a dülőre két ablakos szemmel,
Mintha pápaszemre volna már szükséged,
Mikor a világot s nem magadat nézed.
Míg magad vigyáztad:
Meggörbült a hátad.

Körülted százsorszép nevető virágok;
Nagyapai szemmel tekintgatsz le rájuk.
Szárnyad alá bújnak, ha zivatar vágja,
Védi ereszednek széles karimája.
Tisztesség, becsület
Annak, akit illet!

Két nyilas szőlőnek táborát vigyázod.
Az öreg esősz tisztét némán magyarázod.
Mert alszik a «másik» diófa árnyában;
Mit lesse a tolvajt olvadozó nyárban?
Te, ha tolvajt sejtess:
Morgó hangot ejtess.

Morgasz, esikorogsz, nyögsz haragos kedvedben,
Hogy az enyves kezű holthalálra retten.
A kémény-kürtödből nagyot búgysz utána
S fut a cigányrajkó szörnyen karikázva.
Minek ide pásztor?
Hübb vagy nála százszor!

Hanem aztán ősszel, mikor ködök esnek,
S megerjed jó leve bakarnak, egresnek:
Szüreti napokban megkapod a vámod,
Gazda és gazdasszony borral vetnek számot.
Hordó kerül, fordul —
Ittas nemes bortúl.

Átalagok, hordók gyomrodba kerülnek,
Körül a fal mentén kotelva megülnek.
Ki-kiszalad a must forró, buzgó árja,
Böven locsolódik vén pajta falára.
Jó földed beissza,
Nem is adja vissza.

Igyál öreg készség! Hágj a bú nyakára!
Mulassunk már egyet végrevalahára!
Venyige süveged vágd félre, ebadta!
Sirjon két ablakod örömmek miatta.
Együtt iszom véled!
Szomorú az élet...

Majd ha jön a nagy tél, hóaborúlt fővel
Alkudjunk meg ketten az öreg idővel:
Nem valók vagyunk mi ebbe a világba,
Jót tesz, ha életünk vén fáját kivágja.
Nem bánkódunk rajta —
Ugy-e, öreg pajta? *Oláh Gábor.*

BURKUS.

Regény az ifjúság számára. Irta Gaal Mózes. 6

El volt az akkor is terjedve a diákok között,
hogy aki megbukik s aki tanulásra nem való, az
beáll boltosinasnak. Aki pedig boltosinas, azt
a családja nem becsüli sokra, arról azt tartják,
hogy szégyent hozott a familiára.

Kissé szorongó szívvel állottam a vakáció
első hetében az öreg elé, hogy neki megmond-
jam a szándékomat.

— Édes apám, én kereskedő szeretnék lenni.
Beszéljen édes apám Bogdán úrral... bizony
mondom, reszketett a hangom.

— Tanácsolta ezt neked valaki, Burkus? —
kérdte az öreg esodálkozva, de a világért sem
megütődve.

— Magamtól gondoltam reá.

— No, ezt már szeretem. Igazán szeretem.
Hanem jól meggondoltad? Nem fogod egy hónap
múlva megbánni?

— Nem bánom meg.

— Nagyon derék.

Apámnak az arca ragyogott a meglepedéstől.
Veregette a vállamat:

— Ügyes fiú vagy! Nagyon ügyes. Nem féltetek
én téged.

Ez más szóval azt jelentette, hogy édes apám
beleegyezik. Mindazonáltal egy héttig tartott,
míg ezt nekem végérvényesen tudtomra adta.
Előbb a pesti nagybácsinak a véleményét kér-

dezte meg, aztán sokat tanakodott édes anyám-
mal, aztán Feri is hozzá szólott, az egész rokon-
ság tárgyalta. Úgy látszik, nem volt könnyű
dolog a határozás, mert különféle vélemények
merültek fel.

Akadt a rokonok között — amint később
megtudtam — olyan is (egy akkor már teljesen
tönkre jutott földbirtokos), aki az egész Szath-
máry és sófalvi Demény-familiák nevében til-
takozott ilyen merénylet ellen. Azok, akik haj-
danában a rákosi gyűlésen résztvettek, nyilván
a sirjukban is megfordulnak, ha megtudják,
hogy egyik unokájuk silány izmaeliták módjára
sót, borsot, kendőt, bicskát, lisztet árul. Nem,
ennek nem szabad megtörténnie. Ez nem egyéb,
mint megszenteltelenség az ősök szent emlé-
kének. — ez felségsértés.

Általános elkedvetlenedést szült az én szándé-
kom. Szerették volna, ha mindenáron végzem
a latin iskolát s aztán bedugnak a megyéhez.
Ha kiesiny is a fizetésem, de *úr* leszek, nem
boltos.

A pesti nagybácsi egyszerűen azt írta, hogy
tegyen édes apám az ő jó belátása szerint. Ha a
fiekónak (ez én voltam) nincs kedve tanulni,
tessék megkóstolni a keserű kenyeret. Majd meg-
jön az esze s akkor aztán, ha szükséges, csinál-
junk vele valamit.

A legkisebbek a testvérek között egészen más-
képpen fogták fel a dolgot. Ők mind irigyeltek
engem, mert ha én boltos leszek, akkor egyebet
sem fogok tenni, mint naphosszat cukrot eszem.
Meg kellett ígérnem, hogy nekik is küldök min-
den vasárnap egy egész skatulyával.

Egy hét múlva apám befogatott. Feltettük a
kocsira a ládámat s mentünk Fehérvárra.

VI.

Az «önkéntes» és a «muszáj» inas.

Édes apám régi jó ismerőse volt Bogdán
Gergelynek. Ismerte őt még abból az időből,
mikor a régi boltban árulgatott holmi krajcáros
portékákat a vásárra járó szegény embereknek.
A régi bolt künn volt a vám mellett, a barom-
vásár tözsomszédságában. Azóta eltelt harminc
esztendő, de bizony negyven is. Bogdán Gergely
beljebb költözött. A kiesi cserepes házból lett
nagy bádoggal fedett ház, melyben egész sor
szoba volt. Ékesen kipingált szobák. Aki pedig
a hátsó nagy raktárt, a bor-pincét, a magtárt
megnézte, az ugyancsak kalapot emelt a fehér-
hajú Bogdán Gergely előtt, mert láthatta, hogy

mennyi sok mindene van. Már pedig mi türes-
tagadás, az emberek nagy tisztelettel szoktak az
ilyesminek adózni. Csak a nyers, a jómagával
tehetetlen irigység mondotta:

— Az öreg Bogdán sokat összeharácsolt negy-
ven esztendő alatt.

A becsületes embernek azt kellett mondania:

— Az öreg Bogdán sokat dolgozott negyven
esztendő alatt; nem is veszett kárba a fáradozása.

Apámat az öreg Bogdán bevitte a parádés
szobájába.

— Hát elhozta a fiút, tekintetes uram! Jó
képe van. Hm! Állj errébb fiam, hadd nézzek
jobban a szemed közé. Így ni! Teringettét, sze-
retem, ha az emberek szembe néznek velem!

— Ezt úgy szoktattuk, Bogdán bácsi. A munká-
tól sem fázik. Azt hiszem, végig csinálja a
dolgát.

— De teringettét, végig is kell csinálnia!
A felemás munkának sohasem voltam barátja.
Ahova állítjuk, oda áll, amit a markába nyom-
munk, akár vasdarab, akár lisztes zsák, meg-
markolja, mert addig maradunk csak jó barátok.
Most pedig menj ki a tornácra, apáddal van még
beszélni valóm.

Én kimentem. Apámék tovább beszélgettek.
Nagyon sokáig tartott a beszélgetés. Azalatt én
szörnyen unatkoztam. A tornácra néztem egy
darabig a virágokat, aztán három kalitkában
volt hat kanári, azok javában énekeltek. Hall-
gattam őket. Később a konyhából kijött egy kis
leányka. Egy ideig nézett reám, mind közelebb
jött. Nagy, göndör fekete haja volt és kék szeme.
Egy kicsit hasonlított a legkisebb húgomhoz.
Mosolyogtam reá s ő egyszerre megfogta a kezem
s így szólott:

— Jere, megmutatom a cicuskákat! De nem
szabad a nyakukat megszorítani! Nem bizony,
mert nyávognak. Nekik az fáj. Jere!

Bevitt a nagy konyhába, a tűzhely mellett
volt egy láda, abból kiszedte a kis macskákat.
Négy darab volt, mindeniknek vörös pántlika a
nyakára kötve. Mind a négyet átadta nekem s
mindenféle bohókás történetet mesélt. Éppen
mint az én kis húgom, Mariska.

Én bizony ott feledkeztem a konyhában.
A szakácsné s a szolgáló mind találgatták, hogy
ki vagyok. Csak a kis leányka nem találgatta, ő
egyenesen megkérdezte:

— Mi a neved neked?

— Burkus! — mondtam nagy meggondolat-
lanul. (Azt hittem, hogy a kis húgom kérdezi.)

Erre aztán elkezdett nevetni. Az egész konyha csilingelt belé:

— Burkus! Burkus! Jaj be furcsa név!

Siettem kijavítani:

— De az igazi nevem Pista!

Erre a kis leányka nagyon reám meresztette a szemeit. Hirtelen komoly lett.

— A papámat is mindig így hívta a mamám. De többé már nem hívja... Mert meghalt... Bizony!

És a leányka nagy kék szemei még jobban fénylettek. Két könycepp ragyogott bennök.

Erre a kis jelenetre olyan jól emlékszem! Sok esztendő telt el azóta s én még mindig emlékszem. Azt hiszem, hogy nem is fogom elfelejteni soha.

Apám igen derült arccal vett tőlem búcsút.

— Jó helyt hagylak, fiam. Viseld magadat emberségesen!

Boltosinassá való felavatásom abból állott, hogy egy zöld posztó kötetnyt adtak. Az elődöm egy-két esztendeig viselhette, mert nem volt valami tiszta. Az elődöm a napokban szabadult fel. Aztán beküldötték a raktárba, hogy kátrányos hordókat gurítsak, mert éppen akkor érkezett tiz darab az áilomásról.

A hordógurítás már évek óta egyik legkedvesebb foglalkozásom volt. Csakhogy odahaza üres hordókat gurítottam ki a pincéből szüret idején, most pedig tele kátrányos hordókat. Vigan ment ez is. Szépen sorjában elrendeztük a vén Mártonnal, aki raktáros és bolti szolga volt, ráadásul pedig szeretett inni, de — amint ő mondogatta — egyszerre sohasem sokat. Az orra hegye gyönyörű színekben játszott, a lába némineműleg csámpás volt, ilyen a járása is. Ennek a járásnak köszönhette azt, hogy józan állapotban is úgy járt, mint a részeg emberek szoktak, eszerint, ha olykor az itálnak miatta kellett csámpásan járnia, ezt rajta megismerni a legjobb akarat mellett sem lehetett.

Az első alkalommal ez a párbeszéd folyt le közöttünk:

— Maga is meg fog szokni, mint a másik?

— Miféle másik?

— A Dénes úrfi, a Sággy nagyságos úr unokaöccse... hehehe! Nem akarta kisépni a boltot. Azt mondta, hogy ő még a királyi rezidenciában sem söpörne... hehehe! Aztán a vas neki télen hideg volt, aztán panaszkodott a Fillinger úrra, hogy goromba és megtépte a fülét, mikor árpakása helyett gyöngykását adott

az egyik vevőnek... hehehe! Aztán cigarettázott lent a pincében, oszt rajta kapták, az úr leszidta, — az úrfi megszökött... hehehe!

— Tudja meg, hogy én nem csinállok úgy.

— Elhiszem, nehezebb dolog is ez a miénk, mint az iskolában az irkákba firkálni s a piacon a kofák asztalát felfordítani s a Diák-réten a labda után szaladni... hehehe!

— Ne sokat beszéljen, hanem fogja meg azt a hordót!

— Ejha! Ezt sem hallottam még a többi úrfiaktól!

Az öreggel hamar ment a barátkozás, mert nagyon beszédes volt. Ha egy kicsit «befűtött», akkor öreg estig elmesélt volna az úrról, akinek a régi boltjában nem volt ötszáz forint ára portéka s most a főispánnak is ő ad pénzt kölcsön, mert a takarékpénztár is az ő zsebében van.

A Bogdán Gergely kereskedésében hat segéd volt s két inas. Az egyik inas voltam én s néhány nap múlva hoztak egy újat. Ez az új inas pedig nem volt más, mint a járási főszolgabíró úrnak a fia: Abády Laci.

Nekem egy ócska zöld kötetnyt adtak, ő egy egészen új köténnyel jött. Az édes mamája készítette neki. (Természetesen titokban, hogy a papa ne lássa, mert ha meglátta volna, bizonyosan nem engedte volna, hogy ezt hordja.)

Miért hozták Bogdán Gergelyhez ezt a fiút? Azért-e, hogy dacoskodjék, hogy visszafeleseljen a segédeknek, hogy egész nap a körmét rágja a szögletben, hogy elbűjjék, ha vevők jönnek, hogy ne akarjon holmit haza vinni a nagy úri vevők lakására? Hogy az ebédnél előre akarjon a tálba nyúlni, hogy a homlokát összeráncolja, hogy sírjon és a fogait vicsorgassa dühében, hogy velem csúfolódjék s nekem azt mondja, hogy én nem is születtem egyébnek, mint boltosinasnak?

Mert mellesleg mondva mindezt Abády Laci megeselekedte, sőt még ennél többet is. Egyszer az öreg Bogdán Gergelyt «piszkos örmény család»-nak nevezte. Emiatt Abády Laci egy hatalmas pofont kapott tőlem a pincében. Nem látta más, mint az öreg Márton.

Abády Laci nem mert velem kikötni, mert valószínűleg látta a karomat, a vállamat s azt is látta, hogy nagyon mérges vagyok. Nem tehettem róla, én az öreg Bogdán Gergelyt rövid idő alatt nagyon megszerettem. Úgy tűnt fel nekem, mint Robinzon, aki semmiből tud valamit esi-

nálni. Hogy tudott az öreg dolgozni, rajta volt a szeme mindenén. Az egész óriási raktárt ismerte; tudta hány krajcárt, hány hatost, hány forintot vett be, adott ki mindennap. Szombatonként pedig jöttek a város szegényei, azoknak egy csomó rézkrajcárt osztott ki.

A nyomorult Abády Laci erre a jó öreg emberre merete azt mondani, hogy «piszkos örmény család». Hát nem lettem volna én haszontalan gyáva, ha arcúl nem verem?

De mit is kerestek nálunk ez a Laci?

Beadta az apja, aki huszárral és hintóval szokott járni, hogy büntesse meg a két hónapi vakáció alatt a lustasága miatt. Abády Laci minden tárgyból megbukott. Az apja évközben azzal fenyegette, hogy beadja boltosinasnak. Festett erről az állapotról rémképeket, szóval reá akart alaposan ijeszteni. Abády Laci tehát csak «muszaj-inas» volt. A mamája jó előre megsűgta, hogy ne búsuljon, mert úgys tovább fog tanulni, csakhogy a papa meg akarja őt büntetni. Vasárnap haza járt ebédre, ezt már a mama mégis ki tudta valahogy a főszolgabíró úrnál eszközölni. Este hozott magával egy esomó süteményt. Az ágyban ette meg tüntetőleg, hogy én is lássam.

— Jól esett a szalámi? — kérdezte tőlem csúfolódva.

— Jól hát!

— Nem ennél egy kis habos tortát utána?

— Nem enném!

— Te szeptemberben is itt maradsz inasnak. Télen hideg lesz a raktárban. Hatkor fogtok nyitni. Brr! Köszönöm az ilyen mulatságot!

— Bánom is én!

— A volt tanuló társaid ki fognak csúfolni, ha meglátnak az utcán a kis négykerekű kocsival.

— Azt sem bánom. Hadd csúfoljanak ki.

— Te, Fillingernek az apja házmester, mégis úgy ránk kiált, mintha béresek volnánk.

— Hagyj békét, álmos vagyok!

Mondhatom, alig vártam, hogy jöjjön már el a szeptember s vigyék haza Lacit. Annyit mesélt nekem s néha furcsa gondolatok támadtak bennem. Meg-megkísértett engem is a cifraságnak az ördöge. Mennyivel jobb úrnak lenni, mint minden embert kiszolgálni! Akármilyen piszkos, condrás ember jön a boltba, ő az úr, ő parancsol s a boltosnak engedelmeskedni kell. Egy nyomorult kaszát két óráig vásárol a falusi ember, másfél óráig alkuszik s míg az árát ki-kotorássza a zsebéből, eltelik egy fél nap.

Aztán a segédek is türelmetlenek. Ha az inas sokáig keresgél a száz meg száz fiók között s nem találja el mindjárt azt, amelyikben a portéka van, leszamarazza, félre löki, éppen mintha nem is ember, hanem kapcarongy volna.

Igen, igen, nekem is voltak sokszor keserves napjaim. Nekem is voltak olyan gondolataim, hogy talán jobb lett volna otthon maradnom. Otthon a béresek «kiesi gazdá»-nak neveztek, otthon szépen beszéltek velem, dacára annak, hogy nem volt «kitűnő» a bizonyítványom. Otthon vasárnaponként vendégek jöttek hozzánk. Etus zongorázott, a fiúk énekeltek, aztán volt pompás uzsonna, ki-kirándultunk a hegyek közé, a szőlőbe. Otthon felültettem a kis testvéreket a zöld kocsiba s játszottam velök s azok hálából a nyakamba csimpaszkodtak s azt mondták:

— Te kedves Burkus! Te jó Burkus!

(Folytatása következik.)

PERIKLES.

Irta Tonelli Sándor.

1

Talán egy nemzet sem tud a hazaszeretettel és gyémánt-jellemmel párosult államférfiúi nagyságra annyi gyönyörű példát felmutatni, mint az ókori görög. Talán egyetlenegy embernek sem volt rang, cím, fegyveres hatalom nélkül nagyobb befolyása valaha polgártársaira, mint Periklesnek és soha egy ember hazáját nagyobb fényre, nagyobb dicsőségre nem emelte, mint ő.

A harminc esztendő alatt, míg ő kormányozta hazáját, Athén addig soha nem álmódott és utána soha el nem ért nagyságra emelkedett. Középpontjává lett a görög tudomány, a görög szellemi életnek, amelyet ma is, késő évezredek elmúltával nem győzünk bámúlni és magasztalni. Perikles nagysága nem kizárólag hadvezéri vagy politikai tehetségben rejlik, hiszen az ő idejében viszonylagosan béke honolt a folyton pártoskodó görög világban. Ő maga nem volt hivatásszerű tudós, nem volt bölcsész, nem volt költő, nem volt koronás fő és mégis az ő emlékéhez kapcsolódnak a görög világ legdicsőbb emlékei.

Nem igyekezett szónoki művészetével magát megkedveltetni, amely Athénben nagyon divatos volt. A demokratának, a néppártnak volt legkiválóbb képviselője és mégsem hajhászta a népkegyét, mint elődei. Plutarchus írja róla: «Életmódjába más rendet hozott be. A városban más utcán nem lehetett látni, mint amelyen az

PERIKLES MELLSZOBRA.

(Londonban, a British Múzeumban.)

agorára és a tanácsházba ment; lemondott a vendégségbe való meghívásokról és hasonló társas multságokról és szórakozásokról, úgy, hogy közszolgálatának tartama alatt, amely pedig elég hosszú volt, egy barátjához sem ment el vacsorázni, kivéven unokaöccsét, Euryptolemost, midőn ez megházasodott, de ennél is csak az italáldozatig maradt, azután pedig rögtön távozott. Mähelyütt mondja ismét róla: «Kin-csekkal magát megvesztegetni sohasem engedé. Ámbár vagyoni viszonyait teljesen nem hanyagolá el, mert atyjától örökölt jogszerű vagyona

körül, hogy az gondatlansága miatt veszendőbe ne menjen, se pedig elfoglaltságai között sok dolgot és vesződséget ne okozzon neki, oly gazdálkodási rendszert hozott be, amelyet legkényelmesebbnek és legpontosabbnak tartott. Ugyanis összes évi termését egy tömegben eladá, aztán minden szükségletét a piacon beszerzé és így rendezé be életét és háztartását. Ez nem tetszett felserdült fiainak, sőt gáncsolták eme naponkint is legpontosabban megállapított költségekét, amely mellett a nagy és gazdagon ellátott házak módjára nem létezett költségek, hanem minden kiadás és bevétel számba vétetett és mérlegeltetett.»

Ez az egyszerű polgár, aki ilyen szigorú, majdnem kicsinyes elvek szerint vezette a saját háztartását, teljes harminc esztendőn át majdnem korlátlan hatalommal irányította Athén állami életét, amely alatta állott hatalmának tetőpontján. Az ember önkénytelenül is bámúl rajta és kérdi önmagától:

— Mik voltak hát hatalmának eszközei, hogy tudta magát és hazáját annyi gyűlölködés és irigység között a hatalom polcán fenntartani?

Megtudjuk, ha némileg megismerkedünk korának és életének viszonyaival.

Perikles Kr. e. 466 körül, körülbelül harminc éves korában kezdett szűkebb hazájának, Athénnek politikai viszonyaival foglalkozni.

Ifjúkora a görög történelem legdicsőbb szakával: a perzsa világbirodalom ellen folytatott szabadságharcokkal esett egybe. Ő ahhoz a nemzedékhez tartozott, amely Salamis, Plataia és Mykale fényében nőtt fel. Élt bennük a közös hazaszeretet, amely Hellast a perzsa túlerővel szemben egységessé, nagyvá tette, de valamennyien abban a meggyőződésben nevelkedtek, hogy a vezérlő szerep ebben az új erőre kapott görög világban a szellemi tekintetben máskülönben is első helyen álló Athént illeti meg.

Nála ebbe a meggyőződésbe belejátszottak a

KÖNNYŰ FEGYVERZETŰ GÖRÖG HARCOS (PELTASTES).

esaládi hagyományok is. Apja a cholargosi Xanthippos volt, a mykalei győző, anyja Agariste, akinek révén közeli rokonságban volt Kleisthenesszel, Athén egyik nagy társadalmi reformátorával. Műveltsége kora általános színvonalát erősen meghaladta, az ismereteket Athén két nagy bölcészétől: Zenontól és Anaxagorastól sajátította el és később, államférfi korában Protagoras volt egyik legjobb barátja. Fogékony volt a szép, a művészetek iránt és belátta, hogy Athén csak abban az esetben maradhat meg elsőnek a görög városok között, ha a szellemi életben elfoglalt középponti helyzetét ezután is megtartja. Helyzete, de meggyőződése is, ámbár születésére nézve arisztokrata volt, a néppárt körébe utaltak. Érezte, tudta, hogy Athénnek legfőbb érdeke, hogy ott a demokratia megerősödjék, mert csak azáltal lehet nagyvá és hatalmassá.

Az ő idejében jutottak ugyanis Athén és Spárta, amelyek a perzsa háborúkat még együtt küzdötték végig, két ellentétes politikai iránynak az élére. Spárta az ősi, maradi szellemet képviselte, ragaszkodott a hagyományokhoz. Athénben ellenben a viszonyok megváltoztak. Athénben nagy számmal éltek vagyonos kereskedők és iparosok. Nekik volt kezükben a vagyon. Ők állították ki nagyrészen a híres hajóhadat, a «fából való fal»-at, amely megvetette Athén nagyságának alapját. Őket kizárni az alkotmány sáncaiból legalább is nagy méltánytalanság lett volna. Ilyenformán Athénben, valamint szövetséges államaiban mindenütt a demokratia jutott uralomra. Perikles szintén a demokratia-párthoz csatlakozott.

A pártnak a 461. évben jutott az élére, Ephialtes halála után. Periklest megválasztották hadvezérnek, pénzkezelőnek és a köztársaság végrehajtó biztosának. Ebben a hármas méltóságban volt arra hivatva, hogy

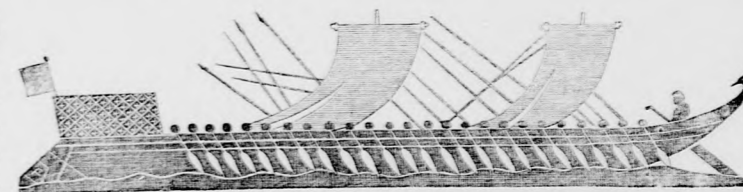
csaknem korlátlan hatalommal vezesse az athéni birodalomnak az ügyeit.

Előrelátható volt, hogy Spárta, amely fokozódó féltékenykedéssel nézte Athén folyton emelkedő hatalmát, nem fogja a dolgot annyiban hagyni. Csakugyan, a feszültségnek háború lett a vége, amely kisebb-nagyobb megszakításokkal tíz évig, 451-ig tartott. Perikles ebben az időben ragyogtatta legfényesebben államférfiúi tehetségét. Athén egydőben viselt háborút a spártaiakkal és szövetségeseikkel, támogatta az egyiptomiak felkelését a perzsák ellen és építette Perikles tanácsára a hosszú falakat, amelyek Peiraicusszal, kikötővárosával kötötték össze. 454-ben Perikles a szövetség-pénztárt, amely addig Delosban volt elhelyezve, Athénbe hozatta és így Athént teljesen fejévé tette a delosi szövetségnek. A 451-ben befejezett háború azonban újra megújult és miután Athént több ízben csak Perikles mentette meg a végveszedelemtől, 445-ben a Spártával kötött harminc éves, az úgynevezett Perikles-féle békével ért véget.

Ekkor kezdődött Perikles uralkodásának fényes korszaka.

Ő nagyon jól tudta, hogy Athén hatalmas ugyan, de hatalma nem nyugszik szilárd alapon. Spárta szárazföldi állam volt, amely megfelelő erőforrásokkal rendelkezett. Szövetségesei voltak az összes olygarchikus kormányformájú görög államok, amelyek hívek is maradtak hozzá, mert tudták, hogy Athén főhatalma megsemmisíti őket. Athén ellenben maga csak egy város volt, uralkodó állásban mintegy 300 kisebb-nagyobb szövetséges város fölött. Ez a szövetség azonban nem volt szilárd. Perikles tudta, hogy minden csapás, amely Athént éri, felbontja egyúttal a szövetséget is. Arra törekedett tehát, hogy ebből a szanaszét fekvő, laza szövetségből egységes birodalmat hozzon létre, amelynek Athén a feje. Erre irányozta minden törekvését. Az ő munkássága kiváltképen szervező volt. Szervezett, erőt gyűjtött az okvetlenül bekövetkezendő mérkőzésre.

Tanácsolta polgártársainak, hogy ne töreked-

ÖTVENEVEZŐS GÖRÖG HAJÓ.

jenek messze terjedő, szétforgácsolt uralomra, hanem inkább szűkebb, de szorosan összetartozó államot alkossanak. Nem ingerelte ellenfeleit, de ahol hazája érdekeit látta veszélyeztetve, véres megtorlásoktól sem riadt vissza. Ez vezette őt Euboia szigete és a fölkelő Samos ellen is. Győzelme után a leigázott helyekre athéni polgárokat telepített, akiknek hűségében föltétlenül bízhatott. Újabb gyarmatokat is alapított, amelyek szintén hivatva voltak, hogy Athénnek új segélyforrásokat szolgáltatassanak.

Szűkebb hazáján kívül nem feledkezett azonban meg a görög világot egyetemlegesen érdeklő kérdésekről sem, sőt övé volt a legnagyobb szabású terv, amely valaha görög államférfiú agyában megfogamzott. Egységessé akarta tenni Görögországot. Az összes görög államokat Athénbe közös gyűlésre hívta meg, hogy ott a perzsa háborúk idején az isteneknek felajánlott áldozatokat bemutassák és hogy a görög világban a békét megteremtsék. «De — mint Plutarchos írja — ebből semmi sem lett; a városok senkit sem küldöttek, mert mint mondták, a lakedaimonok elleneztek és csakugyan a terv Peloponnesosban bukott meg legelőször.» Perikles merész szárnyalású terve tehát Spárta kicsinyeskedésén hajótörést szenvedett. (Vége köv.)

A meg nem érdemelt büntetés.

A vízholdó fiú felült a csacsira és mentek a hegyre forrásukhoz vizért.

A csacsi lassan, vigyázva ballagott, a nagyobb sziklatömböknél kitért, az apró vízmosta gödrökön áthágott, de új ura oly ügyetlenül gubbaszkodott a hátán, hogy egy helyen, egy kis gödörnél lepottyant a sárba.

A fiú, amikor feltápáskodott, kegyetlenül elpáholta a szegény csacsiját, pedig saját ügyetlensége miatt esett le.

Másnap megint útnak indultak. Még mielőtt ahhoz a kis gödörhöz értek, amelynél előző nap a felfordulás történt, a csacsi, aki addig jámboran cammogott, hirtelen kirúgott a hátsó lábával, úgy, hogy a fiú ismét a sárba pottyant.

— No várj csak, te rossz esont! — kiáltott a fiú, — majd adok én neked! Mért dobtál te most a sárba, te eudar?

— Jó uram, — felelt a csacsi, — tegnap megbüntettél, pedig akkor nem tudtam, hogy miért. Gondoltam, ha ma megversz, legalább rászolgálók!

Thirring Gusztávné.

FIUME.

Fiume, az egyetlen magyar tengeri kikötő városunk, a magyar korona «legdrágább gyöngye». Amilyen érdekes és szép a város, éppen olyan a fiumei népelet is. A Fiumara folyócska torkolatánál a Via del Canale és Via della Fiumara hosszában van a szép kereskedelmi élet. Itt van a partszéli piac, a népies ipar s itt kötnek ki az apróbb vitorlás hajók, a melyek Isztriából, a szigetekről, Dalmáciából, vagy éppen Olaszországból hozzák helyi árucikkeit.

Napsütötte dalmát hajósok, sebes beszédű olasz halászhajók, a chizzották (az Adria legmerészebb halásznépe), horvátok, isztriai vendek rakják ki boraikat, zöldségeiket, halaikat s már a mit a partszéli hajózás Fiume számára hoz. A mellett ott sütnék-főznek trabaccolóikon vagy fűrgé brazzeriákon s estenden víg nótával vagy muzsikaszóval ütik agyon az időt.

A kőparton pedig folyik a vásár javában, mialatt a tulsó oldalon az úgynevezett Deltán, (mely a Fiumara két águ torkolata közt fekvő szigetet jelent), a magyar államvasútak fa-rakodó helyén pezseg a szapora munka éjjel-nappal. Itt van a forgó vasúti hid is, az újabb technikai alkotások között egyik legbeesesebb, mely a Deltát a városon át a vasutállomással köti össze.

A Canale kilátása is egyike a legérdekesebbeknek. A partszéli vitorlások festői árbockerdején túl a Karszt zordon hegyei közé benyúló Fiumaravölgy nyílik meg, melyen a kis folyó tiszta vize hömpölyög végig. A jobboldali hegyfokon Tersatto vára áll.

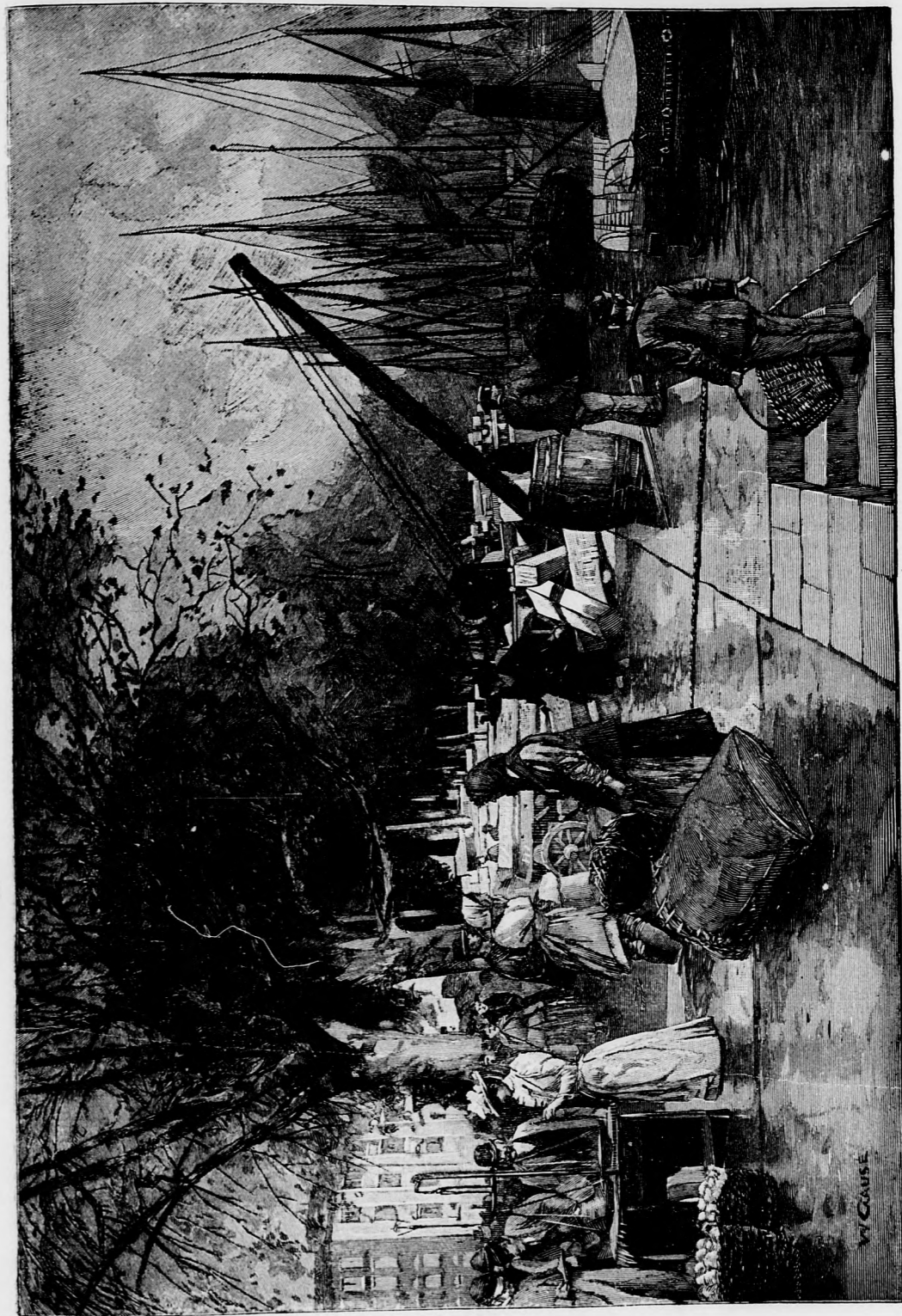
Mai számunkban a fiumei kikötőt mutatjuk be olvasóinknak.

AZ ANTILLÁK VILÁGA. 6

Regény. Irta Verne Gyula. Fordította Zigány Árpád.

Erre valóban nagy szükségük is lett volna, mert a kikötőben egyre élénkebb lett a sürgésforgás és minden pillanatban akadhatott valaki, aki fölismeri a banditákat.

De nem ez volt az egyedüli veszedelem. Sokkal nagyobb veszedelem volt ennél az, hogy nemsokára el fognak jönni az utasok s ki tudja, hogy nines-e köztük valaki, aki ismerte Paxton kapitányt. Pedig most már még akkor se igen székhettek volna meg előlük, ha véletlenül kedvező szelük kerekedik; mert, nappal lévén, legott gyanút ébresztett volna ez a hirtelen és indokolatlan elindulás.

KIKÖTŐ-RAKPART FIUMÉBAN.

Ezek a gondolatok kergették egymást Harry Markel agyában, aki nem mert a fődélzetet tartózkodni, nehogy a csónakban járó-kelő halászok, hajósok ráismerjenek, hanem lent ült a kapitány szobájában s a kikötő felé nyíló kerek ablakon át leselkedett, hogy nem jön-e feljűk valaki.

Tizenegy óra tájban Corty lélekszakadva leszaladt cinkosához és magából kikelve jelentette:

— Úgy rémlik, most indul a partról egy nagy csónak, amelyben tizen-tizenketten lehetnek.

— Bizonyosan ez hozza a mi utasainkat! — kiáltott föl a vitorlamester, aki szintén leszaladt.

Harry Markel azonnal elővette a messzelátóját és figyelmesen megnézte a gyanús csónakot. Csakugyan most indult el a parttól s tizen-tizenegyen ültek benne az evező matrózokon kívül, akik körül egész csomó utazótáska és láda volt.

A döntő pillanat tehát közeledett, mert szinte kétségtelen volt, hogy ez a kis csapat lesz a Mrs. Seymour Kethlen ösztöndíjas diák-csapatja.

Azon fordult meg minden, hogy a matrózok, akik a kis csapatot hozzák, ismerik-e Paxton kapitányt vagy sem? Lehet, hogy ismerik s akkor minden elveszett: de lehet, hogy nem ismerik, ami szintén valószínű volt, mert az «Alert» most fordult meg legelőször Queenstown kikötőjében.

— Akárhogy van is a dolog, — mondta John Carpenter, midőn hevenyében meghányták-vetették, hogy mit tegyenek, — én azt tanácslom, hogy ne eresszük föl ezeket az emberket a hajóra.

— Már mint a matrózokat? — kérdezte Harry Markel tünődve. — Nos, ebben igazad lehet.

— Inkább magunk hordjuk föl az utasok podgyászát, — vélekedett Corty. — Ha a matrózok nem jönnek föl a fődélzetre, nem is kell, hogy meglássanak téged.

— Úgy van! — hagyta helyben a kapitány. — Ez okos beszéd, Corty s eszerint is cselekszünk. Mindenekelőtt azonban más dolgunk van: végezzük el először azt.

Ez a «más dolog» az volt, hogy el kellett tüntetniük azt a csónakot, amit tegnap éjjel loptak a kikötőben, hogy a hajóra jöhessenek vele. Beledobtak egy horgonyt, néhány ócska vasdarabot, szenet, követ, amitől nehéz lett, aztán Corty pár szekerce-csapással beütötte a csónak fenekét, mely lassan megtelt vízzel, aztán elsüllyedt és nyomtalanul eltűnt a tenger fenekén.

Eközben a csónak s vele együtt a válságos pillanat is egyre közeledett. Harry Markel

még egyszer figyelmeztette cinkosait, hogy jól vigyázzanak s el ne árúlják magukat, egy pillanatra se feledkezzenek meg arról, hogy ők most az «Alert» matrózai s ehhez képest viseljék magukat.

— Holnapra talán — végezte beszédét Harry Markel, — megszabadulunk tőlük, ha az éjszaka kedvező szél kerekedik.

E pillanatban a csónak már alig volt kétszáz lépésnyire s az egyik matróz fölkiáltott a hajóra:

— ÖN PATTERSON KAPITÁNY?

— Hollá, Alert!

Harry Markel még egyszer intett cinkosainak s gyorsan a hajó párkányához sietett, ahol le volt bocsátva a kötél-létra. Mondanunk se kell, hogy a nyomorult fölvette a boldogtalan Paxton kapitány diszruháját, valamint a többiek is abba a köntösbe öltöztek, amit a meggyilkolt matrózok ládáiban találtak.

Ezalatt Corty már lehajított egy kötelet a csónakba, melybe a matrózok megkapaszkodtak s a csónak lassan odafarolt a kötél-létrához. Tony Renault és Magnus Anders kapaszkod-

tak föl először a hajóra. Többi társaik is gyorsan utánuk siettek és legutolsónak maradt Mr. Patterson Horatio, akit John Carpenter előzőeken segített a fődélzetre kapaszkodásban.

Ugyanekkor a többiek gyorsan fölhoradtak a podgyászt a csónakból, úgy, hogy a matrózok föl se jöhettek a hajó fődélzetére s mivel Patterson úr a vitelbért már előre megfizette, sőt ráadásul még jó borralát is adott, a csónak menten megfordult s a matrózok visszaveztek a kikötőbe.

TONY RENAULT KIMÁSZOTT A HAJÓ KORLÁTJÁN.

Most a mindig udvarias és ceremóniás mentor mélyen meghajolt s a kalapjával köszöntve odafordult Harry Markelhez:

— Ön Paxton kapitány?

— En vagyok, uram, — felelte Harry Markel.

Patterson úr megint bókkolt és ünnepélyesen folytatta:

— Paxton kapitány, engedje meg, hogy bemutatassam önnek az Antilian School növendékeit s egyszersemind fogadja legmélyebb tisztelem és kiváló nagyrabecsülésem kifejezését... Amellyel vagyok legalázatosabb szol-

gája, Patterson Horatio, — sügta Clodion Lajos fülébe a gúnyolódó Renault Tony, akit az ünnepélyes pillanat egyáltalában nem tett komollyá.

VIII.

Veszteglés az öbölben.

Patterson úr és növendékei minden veszedelem nélkül érkeztek meg Queenstownba. A fiúk jókedvét, vidámságát szinte leírni se lehet: olyanok voltak, mint a kalitkából kiröppent madarak: minden érdekelte őket s egy perig se maradtak nyugodtan ülve.

Ámbár legtöbbjük még a tengeren túl, az Antillák valamelyikén született s következőképpen mindnyájan megjárták már az oceanát: ez már oly rég történt, hogy szinte alig emlékeztek már rá. A legidősebb is csak tíz éves volt akkor, mikor az oceanon átkelt, ez a vitorlás kirándulás tehát újság és pedig fölötté izgató, érdekes újság volt mindnyájuknak. Maga a mentor, már mint Patterson úr, sohase utazott még tengeren és szintén nagyon örült ennek az alkalomnak.

Mikor a kis csapat öt órai vasúti utazás után Bristolba érkezett, még a várost se nézhette meg, annyira sietnie kellett, hogy el ne kessek arról a hajóról, mely rendszeren közlekedik Anglia és Írország között.

Az idő szép volt: még csak szél se lebbent s úgyszólván fodor se játszott a tükörsima tengeren. A hajó oly nyugodtan, csöndesen szelte a hullámokat, hogy érezni se lehetett a mozgását és Patterson Horatio úr túlboldog volt. Azt hitte, hogy miután a Szent-György-csatornában nem is érezte a tengeri betegséget, ezentúl se lesz vele baja s elégedetten mondogatta:

— Lám, a lelki erő, az erős akarat útját vágja ennek az ostoba betegségeknek!

Esti kilenc óra volt, mire a kis csapat Queenstownba érkezett. Ily későn már nem mehettek föl az «Alert»

fődélzetére; másnapra kellett hát halasztani a hajóra költözködést, a fiúk nem esekély bosszúságára. Mert ők bizony mindjárt aznap este szerettek volna a hajón aludni, vagy ha nem is: szerették volna legalább látni.

Elmentek hát a rakodó-partra s ott kérdezősködtek az «Alert» felől. Egy matróz aztán meg is mutatta nekik a hajót a partról, de ezzel be is kellett érniük, mert Mr. Patterson még azt se engedte meg nekik, hogy csónakba ülve oda-evezzenek a hajóhoz és közelről is megvizsgálhassák.

— Ma már későn van — mondta az érdemes mentor — és holnap reggel is ráérünk arra, hogy Paxton kapitánnyal megismerkedjünk. A kapitány különben is csak 30-ára vár bennünket.

— De hátha a kapitány mindjárt fölszedetné a vasmacskaít — szolt közbe Tony Renault — és azonnal elindulhatnánk?

— Erről szó se lehet, — mondta most az egyik matróz a fejét rázva, — oly szélesönd van mostan, hogy talán még holnapután se indulhatnak el az urak.

— Akkor hát — vágta ketté Patterson úr az okoskodást — legcélszerűbb lesz, ha megszállunk valamelyik fogadóban és csak holnap reggel megyünk a hajóra.

Valóban úgy is cselekedtek s mi már láttuk is, hogy a Paxton neve alatt rejlt bandita hogyan fogadta a gyanútlan ifjakat s a derék Patterson urat.

Mialatt az érdemes mentor udvariasan bókolta Harry Markelnek s elmondta, mennyire boldog, hogy az ő vezetése mellett s az «Alert» fődélzetén teheti meg első tengeri útját, addig a fiúk, akiket John Carpenter vett gondjaiba, szegről végre megvizsgálták a hajót.

Ez volt csak a multság! Sorra járták a kabinokat s a fődélzetmester megmutogatta a szép kis szobácskákat, ahol lakni, illetőleg aludni fognak. Mert nappal, hacsak nagy vihar nincsen, senki se marad a szobákban, kivéve a betegeket. Ezért a kabinok mind kicsinyek és szűkek; csak a közös szoba, az étkező-terem nagyobb, mivel a hajó építésénél már számot vetnek azzal, hogy a legénység, a tisztok, sőt az utasok is, az idő legnagyobb részét a fődélzeten töltik.

A fiúk tehát átkutatták a hajó minden zegézugját; egyik-másik, pajzán jókedvében, föl-mászott az árbócokra is, a vakmerő Tony Renault pedig kívül ment a hajó orrának a vaskorlátján s megállt a dűcön, mely a nagy mentő-horgonyt tartotta.

Természetes, hogy Patterson úr nem tartott a fiúkkal, hanem a kapitánnyal beszélgetett. De se az udvariasságával, se a bőbeszédűségével nem sokra ment; szinte harapófogóval is alig bírt kihúzni egy-két szót Harry Markelből.

— Jó hajós lehet, — gondolta magában Patterson úr, — de az bizonyos, hogy igazi medve.

Ezalatt a fiúk is elvégezték a hajó megvizsgálását és mind odagyültek a kapitány és Patterson úr köré, akik a hajóhidon voltak. Tony Renault, aki minden jóban és rosszban elől járt, két kézre fogta a bátorságát és megkérdezte a mogorva kapitánytól:

— Kapitány úr... úgy-e megengedi, hogy néha mi is kormányozhassunk... ha nagyon szép idő lesz?

— No, az veszedelmes dolog lenne! — tiltakozott Patterson úr.

Harry Markel csak bölintott a fejével, de nem felelt.

Mire gondolhatott ez az ember? Talán arra, hogy holnap ilyenkor, ha ugyan estefelé szelet kapnak, ez az egész vidám társaság a tenger fenekén fog pihenni.

E pillanatban az őrt álló matróz négyszer egymásután kettőt kondított a harangon. Dél volt, az ebéd ideje. Harry Markel fölkel és szárazon így szolt:

— Megbocsátanak az urak, de én nem ebédelek önökkel, mert már megszoktam, hogy mindig csak magányosan eszem.

Patterson úr és növendékei megütődtek ugyan egy kissé ezen a furcsa feleleten, de csakhamar el is feledték a kapitány különködését s nagyon vigan, igazi farkas-étvágyal ettek. Még Patterson úr is kétszer annyit evett, mint otthon szokta, ami természetes is volt, mert a jó tengeri levegő fokozta az étvágyát.

Ebéd után a fiúk ismét fölmentek a fődélzetre és körülfogták Harry Markelt, aki egymagában pipált ottan.

— Kapitány úr, — kérdezte Tony Renault, — mit gondol, mikor indulhatunk?

— Mihelyt egy sapka szelünk lesz, — felelte Harry Markel mogorván, — azonnal vitorlát bontatok.

— S remélhetjük-e, — füzte tovább a szót Tony Renault, — hogy még ma megkapjuk ezt a szelet.

— Lehet, hogy estére, de előbb aligha.

— Akkor hát talán kimehetnénk a száraz-földre, — szolt most közbe Clodion Lajos, — hogy megnézzük egy kicsit a kikötőt?

— Ó, ez fölséges! — kiáltoztak többen.

Harry Markel azonban nem találta «fölséges»-nek ezt a kívánságot. Szó se lehetett arról, hogy partra eressze az utasait, mert hisz akkor a saját matrózaival kellett volna kivitetnie őket, ezekre pedig a rendőrök könnyen ráismerhettek volna.

Határozottan megtagadta hát a fiúk kérését, ámbar Patterson úr is támogatta azt.

— Nem lehet, uraim, — mondta kissé durván. — Mára tüztük ki az indulást s el is fogunk indulni.

— De hátha nem lesz szél? — kérdezte Tony Renault.

— Még akkor is. Mihelyt az apály elkezdődik, azonnal föl húzatom a vasmacskaikat s ha szél nem lesz, hát az apály fog kivinni bennünket az öbölből. (Folyt. köv.)

Az öncsalás nem hasznos, ámde édes.
S bár vége: a csalódás keserű,
Hiába! a szív mégis oly negédes,
Szeret ott lenni, hol szebb a derű.

Arany László.

Ifjak vagyunk s mienk a világ,
Hősök vagyunk és nyerünk sok csatát,
De egyszer aztán elhagy a siker,
A végső harc: kudarc. Mi veszjük el.

Endrődi.

AZ OKOKNAK KUTATÁSA.

Valamely dolognak az oka, a szó közönséges értelmében nem egyéb, mint az a pont a természetalkotta erők szükségszerű egymásutánjában, mely azt megelőzi. Csak kevés olyan hebehurgya eszű ember van, aki rendesen beérné a megfejtetlen tények ismeretével; ellenkezőleg naponta látjuk, hogy az emberek akármit elfogadnak inkább valamely jelenség okaul, semhogy megelégedjenek azzal, hogy nem ismerik az okot; ez viszont világos bizonyosága annak, hogy az okok fürkészése minden közönséges értelemnek a jellemvonása. E dologban különösen egy veszedelmet kell kerülniök az ifjaknak, azt t. i., hogy ne szokjanak hozzá igaz oknak venni azt, ami esetleges következmény, vagy esetleges körülmény. Nagy-könnyen úgy magyarázhatná az ember az Anglia nyugati partjain járó gyakori esőzéseket, hogy közel van az Atlanti-óceán. Szintúgy azt lehetne hinni, hogy az aránylag enyhe tél Obanban, Edinburgh és Aberdeen hőmérsékletével összevetve, annak a széles meleg áramlatnak köszönhető, mely a mexikói öböl felől érkezik. Így van ez a politikai s erkölcsi téren, hol a jelenségek ugyancsak bonyolultak és a szenvedélyek ugyancsak szilajok, szintén ezernyi példájával találkozunk afféle következtetési-módnak, mely bizonyítás nélkül fogadja el azt a jelenségek oksági kapcsolataul, ami nem alap ok. Hallottam egyszer egy jól ismert demagogusnak politikai beszédét, aki unos-untalan annak az egyetlen tételnek alakját és bizonyítékait váltogatta, hogy az országnak összes nyomorúságai a monarchikus és arisztokratikus kormányformától erednek és mintegy varázsütésre meggyógyulnának, ha létrejönne a föltétlen népuralom.

Ez a beszéd véges-vegig példája volt az okoskodásnak, mert a társadalmi bajokra képzelt okot és orvoslásmódot fogadott el. Az ifjaknak, hogy megszokják a helyes következtetést, azt ajánlom elsöben is, szenteljék magokat egy darabig, Plato régi szabálya szerint, a mennyiségtani tudományokkal való kizárólagos foglalkozásnak. Erösíteni fogják ezzel elméjük kombináló erejét, ami fontos mindennemű következtetésben, pótolják majd tapasztalásbeli hiányukat s megtanulják a szükségszerű függésnek, a végzetserű következménynek, vagyis az okság igazi kapcsolatainak a fölismérését. A politika, az erkölcsstan, a társadalom körében a következ-

tetés szintoly biztos, mint a mennyiségtanban; csak hogy sokkal nehezebb és szétágazóbb; a veszedelem a tökéletlen megfigyelésben, megfontolatlan következtetésben, az erőltetett és hamisított magyarázatban, az egyéni szenvedély hatásában és a pártérdekben rejlik. Az államférfi, aki csalódik valamely fontos kérdésnek megoldásában, nem azért csalódik, mert a tudomány bizonytalan, hanem mert szükében van a jelenségek teljes ismeretének, vagy mert szenvedélyeinek s érdekeinek hatása alatt áll, melyek megakadályozzák őt abban, hogy a tényeket helyesen ítélje meg.

John Stuart Blackie.

Fordította

Kovács S. János dr.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Ifjúsági színelőadások.

A budapesti Nemzeti Színház minden hétfő este az ifjúságnak való darabokat adta elő. A múlt héten Katona tragédiáját: *Bank-bán-t* adták elő. A nagy művészeknek sokat tapsoltak az ifjak. Jövő hét keddjén Hugo Károly «Bankár és báró»-ját adják elő. Ezekre az előadásokra az igazgatóság igen mérsékelt árú jegyeket bocsát az intézetek rendelkezésére.

A Magyar Színház-ban e héten másodszor játszották a Verne Gyula regényéből átdolgozott látványos színdarabot, a «Grant kapitány gyermekei»-t. A közönség, mely a budapesti tanuló ifjúságból telt ki, zajosan megtapsolta a szép darabot.

A Víg-színház-ban e hét esütörtökjén ugyancsak ifjúsági előadás volt; színre került *Szigeti Lószef*-nek «Az okos bolond» c. darabja, mely szép sikert aratott.

A szegedi színház igazgatója és a szegedi középiskolák igazgatói elhatározták, hogy ebben az iskolai évben is rendeznek ifjúsági színelőadásokat. Elsőnek Jókai drámája, az «Arany ember» került színre folyó hó 7-én. Az «Arany ember»-hez Hegedűs Pál főreáliskolai tanár úr írt ismertetést.

Önképzőkori tudósítások. A budapesti VII. ker. m. kir. áll. főgimnázium önképzőköre nov. 1-én Váczy János tanár-elnök úr vezetése mellett ülést tartott, melynek tárgya a következő volt: Egyed István VIII. b) o. t. bíralt, Dohány Marcell VIII. a) o. t. szavalt a «Vén cigány»-t, Lustig Henrik VIII. b) o. t. történeti értekezését olvasta fel, Márffy I. VIII. a) o. t. szavalt s végre Zobel Ernő VIII. a) o. t. bíralt. — A lévai főgimnázium «Szepesti Imre-önképzőkör»-e november 5-én ünnepélyt rendezett, melyet Imre herceg és Szepesti Imre emlékének szentelt. Ennek műsora a következő volt: Himnusz, énekelte az ének-kar a zenekar kíséretével. Ünnepi beszéd, tartotta Bellan László VIII. o. t. Szepesti Imre élete és működése, írta és felolvasta Konkoly-Thege Sándor VII. o. t. Regina caeli, Váradytól, szavalt Hirsch Géza VII. o. t. Ave Maria, Rudnyánszkytól, szavalt Kalapos Gyula VIII. o. t. Szózat, énekelte az ének-kar a zenekar kíséretével. — A szatmár-németi kir. kath. főgimnázium «Kazinczy-önképzőkör»-e f. hó 5-én Szent-Imre emlékére gyűlést tartott, melynek tárgysorozata a következő volt: Szent-Imre emléke.

szavalt Szálka VIII. o. t. Felolvasás Szent-Imréről, felolvasta Fábián VIII. o. t. Szavalt Miksa R. VIII. o. t. Szabadelőadás, tartotta Hólich K. VI. o. t. Bírálta Kincsesy VI. o. t. és Beöthy V. o. t. A gyűlés ezzel véget ért. — *A lévai főgimnázium* «Szepesi-önképzőkör»-e november 8-án rendes gyűlést tartott. Szavaltak: Kovács József VIII. o. t., Fuchs Károly VI. o. t., Viglász Lajos V. o. t., Molnár Győző VII. o. t. és Mocsai Jenő VI. o. t. Grünzveig Samu VIII. o. t. elbeszélését Pető és Varga bírálták meg.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Nagy Képes Világtörténet most megjelent 200. füzeté Malthusról, a tudós papról szól, ki azt a híres nemzetgazdasági tételt mondotta ki, hogy a népesség geometriai arányban nő, a gabonatermelés csak számtani arányban.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik egyetemi tanár, ki egyúttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbőr-kötésben 16 korona; füzetként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irod. Int. Rt. Budapest, VIII., Üllői út 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

A Magyar Könyvtár legújabb füzetei: *Gorkij* Maximnak három elbeszélése: *A tövedés*, *A khán és fia* és a *Dal a sólyomról*. Fordítója: Ambrozovics Dezső. *Lengyel* Laura *Tavaszi mese* című hosszabb elbeszélése. *C. Sallustius Crispus* legnevezetesebb műve a *Jugurth-háború*, szerepel e sorozatban (352—353. szám). *Várdai* Béla ültette át. A Magyar Könyvtár egy-egy számának ára 30 fillér.

VEGYESEK.

A rókaról. Kovássy Árpád egy érdekes észleletről ír a «Természet»-ben:

Sok szó esik a rókaról az ő furfangos csalafintasága miatt s minthogy a nagyobb négy lábú ragadozók között talán ő kigyelme az egyedüli, mely a legsűrűbben fordul elő mindenfelé minden időben, az iránta való érdeklődés állandó legalább az igazi vadászok között, akik előtt nemcsak a bundájának a beese a fődolog.

Magam is, aki már régebb ideje hódolok a vadászat nemes szenvedélyének, meglehetősen sok tapasztalatot szereztem huncutságainak különféleségeiről s éppen azért sokszor meglepett gondatlansága, mondhatnám szórakozottsága, mely legalább egy esetben határozottan annak minősíthető; erre vonatkozólag egy esetet írok le, mely figyelemreméltó annál inkább, mert nem a kényszer vitte a meggondolatlan tetre, mely vesztét okozta.

Borsodban vadásztunk egy alkalommal s úgy déltájban a délelőttre tervezett hajtások utolsójának befejezte után a kunyhóhoz készültünk felmenni ebédre, de hogy ezt a kis időt se haszontalanul, jobban mondva kedvtelés nélkül töltsük, mindnyájan

egy vonalban húzódva haladtunk felfelé a szálásban.

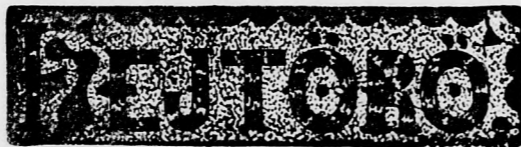
Alig mentünk 100—150 lépést, a kunyhó tájékáról, ahol rókaljuk volt, jön velünk szembe egy róka koma. Senki észre nem vette, talán mindenikünk a jól megérdemelt harapnivalóra gondolt s talán éppen így ő komasága is, azzal a különbséggel, hogy ő nem volt még tisztában vele, hogy hol és mit költ el ebédre, — talán ezen való gondolkozásába lehetett úgy elmerülve, mert 20 lépésnyi távolságban volt előttünk, mikor még mindig jött szembe. Legelőbb én vettem észre és kaptam fel fegyveremet, de lőni már nem volt időm, mert a gyors mozdulatra észre kapva a koma, olyan oldalugrást csinált, hogy a köztünk való igen kiesi, 8—10 lépésnyi távolság miatt lőni nem tudtam a szomszédaimtól. Ők hárman rápuskáltak, mire a harmadiknak a lövésére, aki legszélről jött, levágta bundáját a vörös.

Ez egy gyönyörű őszi napon, október hó elején történt.

Két fiatal hiúz kölyköt ejtettek fogságba nemrégén Nagy-Szeben vidékén, a feleki havasok erdejében. Két odavaló román parasztember fogta el őket és Nagy-Szebenben a piacon eladta.

Érdekes a két parasztembernek az az állítása, hogy amikor lehozták a kölyköket a magas fekvésű erdőből, akkor a két öreg hiúz folyton a közelükben volt és kerülgette őket; de támadáshoz még sem volt bátorságuk.

A hozzánk érkezett leírás szerint elmosódott csíkok (talán foltosok) láthatók a fiatal hiúzon, amelyek különben igen friss és élénk viselkedésűek.

Jelző. Fejtörő az elme sportja.

Történelmi kérdés:

Ki volt az a gyulai várkapitány, aki várát a török ellen 1566-ban vitézül védte, de a túlerővel szemben azt feladta? A vár feladása után a törökök Belgrádba hurcolták és ott meggyilkolták. (H. Nagy Jenő.)

Algebrai kérdés:

Két utas közül az egyik 3 perc alatt 510 lépést tesz meg, a másik pedig percenkint 150 lépést. Mindketten egy 58 km. (1 km. 1200 lépés) hosszú országút két végpontjától elindulnak; az első 2¹/₂ órával előbb indult a másiknál. Mennyi idő múlva fog a két utas találkozni?

Földrajzi kérdés:

Melyik az a hágó, amelyen át az országút és vasút a Kisuca völgyéből Sziléziába, Olsza völgyébe visz? Milyen magas?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1903 november 22.

5. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Algebrai kérdés: 22 liba volt. — *Területszrajzi kérdés:* A hős cincér, latin neve: cerambyx moschatus. — *Földrajzi kérdés:* Haiti, felfedezte Kolumbus. — *Képrejtvény:* A rosszak egy híron pendülnek.

Helyesen fejtették meg: Szabó Gyula, Frater Ferenc, Donáth Pál, Sámson Lajos, Ordódy László, Seymann O., Tuschák Imre, ifj. Kerner György, Tóth Mihály, Pois István, Fejler Ferenc, Makk István, Aczél Benő és Béla, Petró András, Petravich Andor, szikszói Molnár Elek, Eisler Dezső, Weil Károly, Vörmlé János, Kux István, Buzogány Lajos, *Labancz Ernő*, Liegti Géza, Granesics Pál, Kiss Aladár, Kovacs Gyula, Licht Zoltán, Stein Mór, Imreh Béla, Vég Ernő, Pölföldy Sándor, Hoffmann Barna, Szerényi Nándor, Mauthner Imre, Hornyák István, Hólek László, Havas Péter, Kund Béla, Vértessy István, Vállas Lajos, Fenyves Dezső, Nord Frigyes, ifj. Fleischl Sándor, Bogár János, Frank Tibor, Bresztovszky Ede, Kósa Miklós, Földváry Géza, Radó Gyula, Szemző István, Bezerédj Tóni, Nyiraty György, Rácz Károly, Kiss Pál, korompai Brunswik György, Salamon Samu, Ohmacht Nándor, Rozgonyi Ottó, Ernst Ernő, Weisz Henrik, Hutter Kálmán, Bernáth János, Varrók László.

A kitűzött könyvjutalmat (Verne Gyula: *Servadac Hector*) *Labancz Ernő* nagykorúsi előfizetőknek (Enesi-utca 23.) nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

H. I. (Budapest). Nem felelhetünk addig a kérdésére, míg azt nem tudjuk, hogy minő adapon akarná a vizsgálatot letenni. Egyébként folyamodványát a jelzett intézet igazgatóságához nyújtsa be. — **Viator.** 1. Legalkalmasabb a nyári szünet. 2. Annak idején tudassa velünk a szándékát, mi gondoskodunk arról, hogy megkapja. — **Vitás ügy.** Forduljanak az önképzőkör vezetőjéhez. Az ilyen kérdéseket ő szokta eldönteni. Mi azért nem mondhatunk ítéletet, mert nem voltunk azon a gyűlésen jelen. — **I. V.** 1. Megmondjuk a szerzőnek. 2. Félévig fog tartani mind a kettő. — **Virágének.** Elolvassuk és megmondjuk róla a véleményünket.

Egyelőre nem biztathatjuk, hogy folytassa. — **H. D.** (Budapest). Panaszával forduljon a lap kiadóhivatalához, mi a lap szellemi részét szerkesztjük. — **Tanulni vágyó.** 1. Machináció = a csodás elem a költői művekben, főleg pedig az époszokban. 2. Katasztrófa = a drámának végkifejlése, mely a tragédiákban bukás szokott lenni (örülés, halál, erkölcsi megsemmisülés). 3. Terminus technicus = műkifejezés, legnagyobbrészt görög vagy latin eredetű szavak, melyeket használunk, mert megfelelő s általánosán ismert magyar kifejezések arra a fogalomra nincsenek. — **Két diák levelezése.** Kapható minden hazai könyvkereskedésben. Ára 2 kor. — **D. G.** Még nem jelent meg könyvalakban. — **F. P.** (Budapest). Nem közölhető. — **M. E.** (Fóth). A közlésre szánt rejtvények megfejtését is be kell küldeni; mindeniket írja külön darab papírosra. — **H. K.** (Kolozsvár). 1. Előbbi üzenet önként is szól. 2. Rejtvénye nem közölhető. — **M. I.** (Balázsfalva). Intézkedtünk. — **H. B.** (Budapest). Elég, ha levelét Budapestre címezi; ügyis megtalálják. — **F. D.** (Budapest). Azt a rovatot beszüntettük. — **Gyorsíró** (Pozsony). 1. Magyar Gyorssíró Újság, szerkeszti Forrai Soma Budapest. 2. Gyűjtőívet küldünk. 3. A bekötési tábla ára 1 kor. 60 fill.; az elmúlt évfolyamokhoz valót is kaphat.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó kellékek és diszvasalások képes gyűjteményét.

Mivel a fentemlített cikkek és kellékek az ideiglees jórészt Bécsből szereztek be, indítva éreztük macunkat egy minden tekintetben modern és teljes album összeállítására, miáltal lehetővé tesszük minden oly ciklik előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett.

Tisztelettel
Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-kürtút 17.
Árjegyzékét tessék a "T. L."-ra hivatkozva kérni.

Magyar bélyegraktár

Budapesten, VI., Bajnok-utca 3.

Vesz, cserél és elad mindenféle (magyar és külföldi) levélbélyeget.

Nézzé meg a gyűjteményét, megvannak-e benne a következő gyönyörű és olcsó bélyegek:

Legújabb!

Paraguay. 1903 (1, 2 és 5 ct. 3 darab, oroszán a lobogóval csak 25 fillér és a portó; **Perak** 1, 2 ct. gyönyörű tigrisfejjel, 2 darab csak 20 fillér és a portó; **Guatemala**, 1, 2 ct. (papagály és lovas-szobor) 2 darab csak 20 fillér és a portó; **Djibouti**, a francia Somali-part Afrikában, 1 és cts. pálmaliget, csak 20 fillér és a portó; **Travancore**, 1/2, 1, 2, 4 cts. (a közepén a kagyló) 4 darab csak 35 fillér és a portó. **Antioquia**, 1903 (1, 2, 2¹/₂, 3, 4 ct. darab, gyönyörű szanokkal, csak 40 fillér és a portó; **Kréta** (I. Hermes, 5 Hera; 10 György király) 3 darab igen szép nagy bélyeg csak 20 fillér és a portó; **Persia**, 4 különféle csak 30 fillér és a portó; **Madagascar**, 4 különféle csak 30 fillér és a portó; **Bolivia** új! (1, 2 ct) a köztársasági elnök arcképével, 2 darab csak 20 fillér és a portó; **Uj-Zéland**, 4 különféle, gyönyörű tájképek, a 4 darab csak 30 fillér és a portó; **Dominica** emléksorozat (1, 2 ct), gyönyörű nagy bélyegek, a bélyegár ára csak 40 fillér és a portó.

Két koronáig használatban bélyegeken is bekuhulheti a pénzt. Portó, ha ajánlja kívánja a levelet, 35 fillért (dupla levélért 45 fillér) küldjön; közonséges levél portója, ha egyszerű, 10 fillér, ha dupla, 20 fillér.

5 koronás rendelés portómentes.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten (IV., Egyetem-utca 4. szám, földszint) és minden könyvkereskedésben kapható:

KÖZÉPISKOLAI OLVASMÁNYOK.

Hevesi Lajos. *Jelky András bajai fju rendkívüli kalendáriai ötödfél világrészben.* Történeti kútforrások alapján a serdültebb ifjúság számára. Negyedik javított kiadás, 72 képpel. Diszkrétésben 6 K.

Hanusz István. *Az állatok világából.* 92 szép kép-pel. Kötve 2 K 40 f. diszkrétésben 3 K 20

Herodotos történeti könyvei. Ford. Geréb József. 3 kötet 8 K.
Görögül és magyarul, 3 kötet 16 K.

Hatszáz Magyar Nemzeti Dal. Szavaltatok és dalok gyűjteménye. Angol vászonkötésben 2 K, aranyozott diszkrétésben 3 K, dúsán aranyozott diszkrétésben, aranyfémcsiszolással 4 K.

Jókai Mór. *A magyar nemzet története.* Regényes rajzokban. Magyar festőművészek festményei után illusztrálva. 3 kötet füzve 13 K, vászonkötésben 19 K.

— *Regék.* (V. K. 21.) 40 f.

Tartalom: A holtak harca A tündérő fia. Az atya nyílai. A Zomotor. A csillaglovás. Csaba íre. A fehér sas. Stambulig lött nyíl. Hadak útja. — A tengerszem tündére. Thonuzoba.

— *Csataképek a magyar szabadságharcból 1848–1849.* Illusztrált diszkrétésben. Kötve 8 K.

— *Válogatott beszédei.* Kötve 3 K 20 f.

Kölcsey Ferenc. *Parainesis* és egyéb szószokai művei. Kötve 1 K 40 f.

Középkori ázsiai utazók. I. Rubruqis: Utam Tatárországban. II. Marco Polo könyve. Franc. fordította és jegyzetekkel ellátta dr. Brozik K. Három képpel 2 K.

Külföldi tant. Magyar költők műfordításai. Kötve 4 K.

Lamb K. és M. Shakespeare mesék. Bevezetéssel Shakespeare rövid életrajzával ellátta Mihály J. Átn. Volf Gy. Kötve 4 K 80 f.

Magyar költők. Költeményes gyűjtemény. A régebbi és újabb verselés történetével, a költők rövid élet- és jellemrajzával Dr. Tolnay Lajostól. Diszkrét angol vászonkötésben 2 K 40 f.

Müller Dániel. *Az ókor története.* Átdolgozta Dr. Mangold Lajos. 2. kiadás 4 K.

Pór Antal. *Hellas fölírata és hellen államregiszegek.* 2 K 80 f.

Plutarchos. *Életrajzok.* Ford. Szilasi Mária. Kötve 4 K.

Regék, arab. Fordította Vörösmarty Mihály. Két kötet. Címképes kiadás. Diszkrétésben 12 K.

Schiller Frigyes. *A harmincéves háború története.* Fordította Farkas István. Kötve 6 K.

— *Költeményei.* Fordították Szász Károly, Vargha Gyula és Váró F. Kötve 4 K.

Sebestyén Gyula. *Az Árpádok története.* 3 K.

Selonszkij N. N. *A jövő világából.* Fantasztikus regény. Fordította Ambrozovics Dezső 3 K.

Szinnyei József. *Az ezer tó országa.* (Finnország) 5 K 60 f.

Szitnyai Elek. *Levelek egy tanuló ifjához.* Vászonkötésben 2 K. 80 f.

Székely Aladár. Arany János «Toldi»-ja. Tanulmány 1 K 60 f.

Szavaltókönyv. Szavaltásra legalkalmasabb költői és prózai művekből összeállított gyűjtemény. Diszkrétésben 1 K 60 f., angol vászonkötésben 2 K.

Tennyson Alfréd. *Költői beszédek.* I. Arden Enoch. II. király idyllek. Kötve 1 K 60 f.

Thukydides. Ford. Zsoldos Benő. Kiadta az Akadémia. Három kötet 6 K 40 f.

Tompai Mihály összes költeményei. Egy kötet. Diszkrétésben 4 K.

Tibulus elegiái. Ford. Csengeri János. Diszkrétésben 2 K 80 f.

Vas Gereben. *A régi jó idők.* Regény számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *Nagy idők, nagy emberek.* Magyar korrajz, számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *Egy alispán.* Magyar korrajz, számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *A nemzet napszámossai.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *A pörös atyafiak.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *Életunt ember, Urambátyám és én, régül adomák.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *Garasos arisztokrácia.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *A tekintetes urak.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *A jurátus élet.* Korrajz; elbeszélések és adomák. Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *Divi.* Korrajz. Számos rajzzal. A kötet végéhez számos adoma van csatolva. Kötve 5 K 60 f.

Verne Gyula. *Antifer mester csodálatos kalendáriai.* 72 képpel. Kötve 7 K 20 f.

— *Senki fia.* Regény. 83 képpel. Kötve 7 K 20 f.

— *A «Cynthia» hajótöröttje.* Fordította Gaal Mózes. 22 képpel 3 K 60 f.

— *A francia zászló.* Fordította Gaal Mózes. 40 képpel. Kötve 4 K.

— *Grant kapitány gyermekei.* 172 képpel. Vászonkötésben 7 K 20 f.

— *Utazás a tenger alatt.* 107 képpel. Kötve 3 K 60 f.

— *A rejtelmes sziget.* Három részben. 136 képpel. Kötve 4 K 80 f.

— *Keraban, a vasfejű.* Regény. 40 képpel. Kötve 5 K 20 f.

— *Az Orinocoon fölfelé.* Fordította Gaal Mózes. 49 képpel. Vászonkötésben 4 K 80 f.

— *Bombarnac Klaudius.* Egy hírlaptudósító jegyzet-könyve. 54 képpel. Kötve 5 K 20 f.

Vörösmarty Epikai költeményei. Diszkrétésben 5 K.

— *Lyrnai költeményei.* Diszkrétésben. A költő arcképevel és életrajzával Gyulai Páltól. Diszkrétésben 5 K.

Varga Ottó. *Magyarország története.* A Kisfaludy-Társaság által Lukács Krisztina-díjjal koszorúzott pályamunka. Képekkel gazdagon illusztrált kiadás. Vászonkötésben 16 K.

Zrínyi Miklós gr. *Szigeti veszedelme.* Az első 1651-iki kiadás után. Olcsó kiadás. Vászonköt. 1 K 40 f.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	<i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>		

BURKUS.

Regény az ifjúság számára. Irta Gaal Mózes. 7

Bogdán Gergelyéknél vasárnap délután leültem a tornácba (mikor vendégek nem jöttek) s néztem a díófát, a verebeket. Bertuska, a kis árva, a négy cicával mellém kuporodott s faggatott, hogy meséljek neki. A cicák is szeretik a mesét, ő is nagyon szereti. Az a kis gyermek úgy hozzám szokott, hogy a házbeliek nem győztek eléggé csodálni. Bogdán Gergely irlgalomból vette magához, nem volt senkije. Neki elég nagy háza van s ahol húszan ülnek az asztalnál, ott elfér a huszonegyedik is.

Az asztalnál tudvalevőleg a legutolsó hely az inasé. Mellém került a kis rokon leánya is. Én vágtam fel a húst neki, én töltöttem a kis füles pohárkájába vizet. Ő aztán halából mindig nekem köszönte meg először az ebédet. Nem is vette zokon tőle senki, sőt Bogdán Gergely egyszer ki is jelentette, hogy:

— Pista viseli a gondját, dukál, hogy neki köszönje meg.

Ez a kicsiny leánya volt a napsugár, mely belévilágított szomorú gondolataimba. Ha reá néztem, ha az ő sorsára gondoltam, mindig kibékültem a magam helyzetével. Valóságos jótévőm volt. Ezt később sem felejtettem el.

VII.

A volt tanulóársaim és én. Az első tél.

Édes apám az augusztusi vásár alkalmával meglátogatott. Behozta a városba Pityikét is. Pityike éppen akkor jött be a Bogdán Gergely boltjába, melyet joggal nevezhettem már a «mi boltunk»-nak, mikor én javában mértem a sőt a vásáros embereknek. Ezek természetesen nem

örölvé vették a sőt, hanem darabosan. Két krajcárral olcsóbb volt kilója.

— Szervusz, Burkus!
— Szervusz, lelkem, Pityikém!
— Sok a dolgod? Édes apánk is mindjárt jön.

— Nagyon sok a dolgom... Magának néni ke hány kiló kell? Várj egy kicsit, ülj le Pityike arra a ládára... Mit, félkilót mérjek? No, tartsa a kendőjét, néni ke! Hát a fiúk mind jól vannak? A mama emleget-e? Oda három kiló? Csak tessék a sorára várni!

Így folyt a beszélgetés egy ideig közöttünk, míg a rohamosan jövő s mind siető vásárosok száma egy kissé megesappant. Az erős munkába belé is izzadtam. Kivettem a zsebendőmet és a homlokomat törölgettem. Pityike, amilyen jó, lágszívű gyermek volt, elkezdett sajnálni:

— Szegény Burkus, mégis csak rossz dolgod van, látod!

— Erigy te, már hogy volna rossz dolgom?! Nézd, szinte megtelt már a fatányérom pénzzel. A munkának van látszatja.

— Aztán nem véted el soha a mértékeket?

— Éppen úgy nem, mint te a deklinációkat. Megvan még a Tündér és Bátor? Nem adja el az öreg a vásáron? Kár volna érettük.

— Nem adja el!

— No, annak örvendek. Lajos napját meg fogjátok az idén is ülni Csáko bácsiéknál?

— Megüljük. Elég baj, hogy te nem leszel ott. Ki fogja a tűzijátékot csinálni? Nem is lesz abból semmi!

— No látod, Pityike, nekem is vettétek némelykor hasznomat!

Ismét tódultak a vevők s én vágtam a kis baltával a sőt, raktam a mértékre, separtem be